

פתיחה לפרק "הזורק"

שָׁבוּ אִישׁ תְּחִתּוֹ אֶל יָצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי

(שמות טז, כט)

וַיֵּצֵאוּ מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּמַחְנֵה לְאֹמֶר אִישׁ וְאִשָּׁה אֶל יַעֲשׂוּ עוֹד מְלֶאכֶה לְתַרְוַמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכְלֹא הָעָם מִהֵבִיא

(שמות לו, ו)

וַיָּאֵת אֶרְבַּע הָעֲנָלֹת וְאֵת שְׁמֹנֶת הַבְּקָר וְתָן לְבְנֵי מִרְרֵי כְּפִי עֲבַדְתֶּם בְּיַד אֵיתָמָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן

(במדבר ז, ח)

וַהֲיִרְדַּם הַמֶּשְׁכָּן וְנָסְעוּ בְנֵי גֵרְשׁוֹן וּבְנֵי מִרְרֵי וְשָׂאֵי הַמֶּשְׁכָּן

(במדבר י, יז)

שמלאכת ההוצאה תלויה בהעברת החפץ בין שתי נקודות (עקירה והנחה) מתעוררות כמה שאלות בבירור הקשר בין הזריקה וקליטת החפץ במקומו, ועד כמה חשובה כוונתו של הזורק בכל אחד משלבי הפעולה. מתוך בירור ההלכות החריגות האלה מגיעים לדיון בעיקרי הדברים – במציאת הבסיס העקרוני מן הכתובים לכל הלכות ההוצאה, שהתבנית היסודית של מלאכה זו היא "דגלי מדבר" – דרכם של בני ישראל במדבר, וכיצד היו מטלטלים את כלי המשכן וקרשיו. ומכאן יש לברר מה אפשר ללמוד מן המקראות המפורשים, מה יש להסיק מהם בדרך הגיונית, מה הם הדברים שעלינו לקבל ממסורת התורה שבעל פה.

בעיות אלה והשאלות הנובעות מהן, הנוגעות כולן לעקרונותיה של מלאכת ההוצאה, הן עיקרו של פרק "הזורק".

אף שברוב הפרקים הקודמים של מסכת שבת נדונה מלאכת ההוצאה, הרי רק בפרק זה מושלם הדיון במלאכה זו, ולא רק בפרטיה אלא גם בכמה בעיות יסוד של נתבררו עד כאן. בעיקרו של דבר הובחנו עד כה במלאכת ההוצאה שני חלקים יסודיים: ההוצאה מרשות לרשות, וההעברה ברשות הרבים יותר מארבע אמות. ואילו בפרק זה דנים בקבוצת הלכות נוספת – בדיני הזורק והמושיט חפץ מרשות לרשות דרך רשות אחרת.

אף שהלכות אלה צמודות לשאר פרטי מלאכת ההוצאה מכל מקום יש בהן גם ייחוד מסויים. גזירת הכתוב היא להבחין בין זריקה והושטה לבין הוצאה רגילה ויש בפרטי הדברים גם להקל וגם להחמיר.

בעיה אחרת נעוצה בעצם מהותה של הזריקה, שהרי בעוד שההעברה היא פעולה רצופה, הרי הזריקה היא מעשה חד פעמי. אולם כיון